

Een worsteling

Indringende jeugdromans met kwetsbare jongeren in de hoofdrol

Ben Davis. (2020). *Alles wat ik nog met Gizmo wil doen: De bucketlist van mijn hond*. Leopold. Isbn 978 90 258 7887 0, € 17,99, 216 blz.

Maren Stoffels. (2020). *Ik moet dit doen*. Leopold. Isbn 978 90 258 7897 0, € 15,99, 163 blz.

Het is niet alles rozengeur en maneschijn in de jeugdliteratuur. Menig schrijver gaat beladen onderwerpen als de dood, scheiding, oorlog, misbruik, pesten, geweld of verslaving niet uit de weg.

In deze rubriek besteed ik dit keer aandacht aan twee recent verschenen jeugdromans bij uitgeverij Leopold in Amsterdam. Het zijn aangrijpende verhalen over kwetsbare jongeren. De verhalen zijn niet alleen confronterend, maar bieden dankzij een positief einde ook uitzicht op een hoopvolle toekomst.

Beide titels zijn zeer geschikt voor lezers in de onderbouw. *Alles wat ik nog wil doen met Gizmo* van Ben Davis is een typisch brugklasboek. *Ik moet dit doen* van Maren Stoffels is een aanrader voor tweede- en derdeklassers.

De bucketlist van mijn hond

‘Ik begraaft mijn neus in Gizmo’s kriebelige vacht en sla mijn armen om hem heen. Op een dag, binnenkort, kan ik hem niet meer knuffelen of uitlaten. Ik moet Gizmo een laatste, onvergetelijke tijd bezorgen.’

De dertienjarige Lukas heeft het niet

makkelijk. Zijn ouders zijn uit elkaar en sindsdien heeft hij last van paniekaanvallen. Lukas is gestart op de middelbare school en hij ervaart dat het leven van een brugpieper best ingewikkeld is, zeker als het aankomt op het aangaan en onderhouden van vriendschappen. Lukas lijkt steeds de verkeerde keuzes te maken. En zijn beste vriend Max gedraagt zich plotseling totaal anders. Hij kiest partij voor de meer populaire jongeren in de klas, een vervelend groepje dat er blijkbaar behagen in scheidt Lukas voortdurend te kleineren en hem belachelijk te maken.

Gelukkig krijgt Lukas onvoorwaardelijke steun van Gizmo, een kruising borderterriër. Maar Gizmo is al oud, veertien jaar om precies te zijn. Als Gizmo gevloerd wordt door een stevige infectie, lukt het de dierenarts nog om die met antibiotica te bedwingen. Maar hij heeft ook minder goed nieuws. Gizmo’s kwaliteit van leven zal vanaf nu snel achteruitgaan. ‘Dus maak er nog wat moois van met hem’, zo luidt de boodschap van de arts.

Dat brengt Lukas op het idee een bucketlist op te stellen voor zijn hond, om samen leuke dingen te gaan doen. Zo wil hij nog een keer kamperen, nog één avontuur beleven als wonderjongen en wonderhond (personages gebaseerd op Lukas en Gizmo), een ijsje eten, naar een feest gaan en de grote heuvel aan de andere kant van de stad beklimmen. Maar misschien is de bucketlist er ook wel een beetje voor Lukas zelf, om uit te vinden hoe hij straks verder moet zonder zijn maatje...

Ben Davis schreef grappen en sketches voor radioprogramma’s voordat hij schrijver werd van jeugdboeken. Hij woont met zijn vrouw en zoon in Staffordshire (Verenigd Koninkrijk). Net als Lukas heeft Ben zelf ook een bijzondere hond: Tommie, die deels model stond voor Gizmo.

Alles wat ik nog met Gizmo wil doen is een hartverwarmend relaas over de innige band tussen een jongen en zijn hond. De uitstekende vertaling uit het Engels is van Emiel de Wild, zelf verdienstelijk schrijver van onder meer *Broergeheim* (Leopold, 2013). Het verhaal is ontroerend en hilarisch tegelijkertijd. De schrijver laat op een knappe en integer manier zien dat humor een krachtig wapen is in de strijd tegen verlies en verdriet.

Een aardige vondst zijn de telkens terugkerende beschouwingen in het boek opgetekend vanuit het perspectief van Gizmo. Zo maakt Davis de lezer deelgenoot van de gedachten van Lukas’ hond en dat geeft de geschiedenis een bijzondere sfeer. Wat mij betreft een absolute aanrader voor jong en oud! Op YouTube staat overigens een alleraardigst filmpje waarin Ben Davis zelf alle dingen van de bucketlist doet met zijn hond. Zoek op ‘what’s that in dog years Ben Davis’.

Ik moet dit doen

Maren Stoffels liet zich voor haar nieuwste boek inspireren door het televisieprogramma *Levenslang met dwang*. Na enkele

goed ontvangen youngadultthrillers, waaronder *Escape room* (Leopold, 2017) en *Fright night* (Leopold, 2018), schreef ze een meer realistisch verhaal over jongeren van wie het leven volledig wordt beheerst door een dwangstoornis.

De belangrijkste personages in *Ik moet dit doen* zijn Simon en Jasmijn. Simon is op een obsessieve manier bezig alles te controleren en hij ontwijkt bepaalde getallen. Jasmijn is een meisje met een extreme vorm van smetvrees. De twee ontmoeten elkaar tijdens de Waagweken, een therapeutisch zomerkamp voor jongeren met dwanggedrag op een van de Waddeneilanden.

Bijna iedereen heeft wel eens last van dwanggedachten, het idee dat je per se iets moet doen. Bij herhaling controleren bijvoorbeeld of je de deur wel goed hebt afgesloten. Of dat je niet op de lijnen wil stappen tussen de plavuizen of de stoeptegels. De verhaalfiguren in *Ik moet dit doen* schieten echter volledig door. Zo is Simon ervan overtuigd dat er mensen sterven zodra hij niet luistert naar de stem in zijn hoofd, een imaginaire persoon die Simon in een alles verstik-

kende wurggreep houdt. Jasmijn heeft haar bagage omwikkeld met folie en slaapt op vuilniszakken om maar niet in aanraking te hoeven komen met het beddengoed. Omar is altijd en overal te laat omdat hij er perfect uit wil zien. En Rosa eet enkel chips, omdat ze al het andere eten niet veilig vindt, bang om vergiftigd te worden.

Op boerderij De Lieshout van Paula en Quinten worden deze en nog twee andere jongeren begeleid door Inge en Danny en leren ze gedurende veertien dagen op een confronterende manier, onder meer via exposuretherapie, om te gaan met hun dwangneuroses. Dit gaat uiteraard bepaald niet vanzelf en met name Simon maakt het zichzelf en de anderen zo lastig dat hij na een incident tijdens een busuitstapje dreigt naar huis te worden gestuurd. Zo ver komt het uiteindelijk niet. Tijdens een zoekactie naar een weggelopen Jasmijn, speelt Simon een cruciale rol en daarbij lukt het hem zelfs zijn eigen dwang tijdelijk te pareren.

De jongeren in *Ik moet dit doen* zijn allen buitenbeentjes. Dwang isoleert je

volgens Danny, ervaringsdeskundige omdat hij als kind ooit zelf deelnemer was aan de Waagweken. Maar in De Lieshout trekken de jongeren langzaam maar zeker steeds verder naar elkaar toe. ‘Voor een buitenstaander zullen we een stel gekken lijken. Een groepje idioten. Misschien heeft Inge gelijk en zijn wij de enigen die elkaar snappen’, aldus Simon in het slot van het verhaal. Eenmaal gekomen tot dit besef wint de solidariteit het van het onderlinge wantrouwen en is de basis gelegd voor verbroedering, alsmede de acceptatie van hulp bij het beheersbaar maken van alle stoornissen.

Maren Stoffels bedacht een fascinerend verhaal over een onderwerp waarover in de jeugdliteratuur feitelijk nog weinig geschreven is. Toegegeven: niet alle lezers zullen zich herkennen in de bijzondere situaties en het extreme gedrag van de verhaalfiguren. Dat neemt niet weg dat dwanggedachten in de puberteit geregeld voorkomen. U kent ze ongetwijfeld uit eigen ervaring, de leerlingen met een eetstoornis of de een of andere vorm van controledwang. Bij sommigen nemen de dwangverschijnselen dermate extreme vormen aan dat professionele hulp niet uit mag blijven. Het is daarom goed dat Stoffels met deze jeugdroman de problematiek op een rake en laagdrempelige manier bespreekbaar maakt. ■

Rob van Veen

Voor meer informatie over deze maar ook andere boeken, ga naar <robsjeugdboekenblog.blogspot.com>.